

Onko kiroileminen aina pahasta?

Toimittajana Toimittaja Siiri Julkunen.

Haastattelukysymyksiin vastaa Tampereen yliopiston suomen kielen professori Johanna Vaattovaara.

Toimittaja Toimittaja Siiri Julkunen

Johanna Vaattovaara, suomen kielen professori, miksi ihmiset kiroilevat?

Johanna Vaattovaara

Siihen on tosi monta syytä. Ehkä just tänään 6. päivä marraskuuta ihmiset kiroilevat turhautuneisuuttaan, ainakin monet, ainakin hyvin laajasti. Kiroilu voi toimia myös huumorin välineenä. Ja erilaisia tunteita, tässä vaan pari esimerkkiä, turhautuminen, kipu, pelästyminen, ynnä muuta. On paljon syitä miksi kiroilla.

Toimittaja Siiri Julkunen

Entä mistä nämä käytettävät kiro sanat tulevat?

Johanna Vaattovaara

Joo, tämä onkin hyvä kysymys. Nimittäin kaikissa kielissä on toki kotoperäisiä kiro sanoja, mutta hyvin paljon etenkin englannista lainataan. Jos ajatellaan suomen kielen kontekstia ja suomalaista puheyhteisöä, niin tosi paljon lainataan voimasanoja tyypillisesti englannista.

Toimittaja Siiri Julkunen

Onko näillä semmoista kulttuurista taustaa myös?

Johanna Vaattovaara

Kulttuurista taustaa varmaan siinä mielessä kyllä, että kun aika paljon kulutetaan esimerkiksi angloamerikkalaista kulttuuria ja populaarikulttuuria, me saadaan paljon voimasanastoa englannin kielellä, tulee eri tuuteista.

Ne lainaamiset tapahtuu usein tietynlaisten tyylien rakentamiseksi. Ja siinä mielessä esimerkiksi, jos mä nyt ajattelen vaikka tätä Yhdysvaltain vaalipäivän aamua kotona, kun avasin uutiset ja huomasin, että Trump on tulossa valituksi, niin sanoin että oh my god, ei voi olla totta ja mun mies totesi siihen, että no voi perkele. Eli tavallaan niin kun se jaettu tunne on suunnilleen sama, mutta sitten ikään kuin tyyllisesti ne valinnat vaihtelevat monella tavalla.

Esimerkiksi just tämä "oh my god", niin itse asiassa olen tutkinut, että millaisia englannin kielen elementtejä suomen lainataan ja integroidaan. Meidän tutkimuksissa yhteistyössä toisen tutkijan kanssa havaittiin, että erityisesti naiset käyttävät tällaisia "oh my god" ja tämän tyyppisiä voimasanoja. Ja just se perkele on itse asiassa, ei niin etteivätkö naisetkin sitä käyttäisi, mutta se on ehkä niin kun ominaisempi sitten keskimäärin miehiskemmillä tyyliin, jos voisi näin sanoa. Mutta tässä on paljon vaihtelua.

Toimittaja Siiri Julkunen

Tuossa puhuttiinkin noista sukupuolieroista, mutta onko kiroilemisessa myös tietynlaisia sukupolvieroja? Että tällainen väite "nuoret kiroilee paljon", niin onko siinä jotain perää?

Johanna Vaattovaara

Joo oikeastaan pikemmin kuin sukupolvieroista, niin voisi puhua ikäkausivaihtelusta. Eli tiedetään, ja on jo pitkään tiedetty, että nuoret ehkä käyttää noin keskimäärin enemmän voimasanastoa ja myöskin hieman erilaista voimasanastoa ehkä kun vanhemmat ikäpolvet. Ja sitten taas ehkä kaikkein vähiten kaikkien iäkkäimmät kiroilee.

Toki taas tämä yksilöllinen vaihtelu on suurta, mutta sitten kun ne nuoret kasvaa, menee työelämään ja muuta, niin ehkä se sellainen voimasanaston käyttökin vähän vähenee jonkin verran. Tutkimusta näistä asioista kyllä on, jotka osoittaa, että tällaisen yksilön elämänkaaren ajanakin se voimasanasto kyllä elää.

Toimittaja Siiri Julkunen

Miten mielestäsi kiroiluun pitäisi suhtautua?

Johanna Vaattovaara

Joo, tätä myös on tutkittu ja tutkimusten pohjalta itsekin näkisin näin, että ehkä semmoinen niin kun ensimmäinen asennetason ajatus on usein se, että kiroileminen on rumaa, se on pahasta, ei pitäisi kiroilla. Mutta sitten jos me katsotaan materiaaleja ja kysytään ihmisiltä, että mitä kiroilusta ja erilaisten voimasanankäytöstä ajatellaan, mitä tiedetään niitten funktionaalisuudesta, niin ne ei ole pelkästään pahasta, vaan niillä kanavoidaan erilaisia tunteita. On ehkä parempi sitten jossain tilanteessa purkaa esimerkiksi suuttumusta vaikkapa kiroilemalla kuin mätkäisemällä jotakin lätyyn.

Eli tavallaan se, että kiroilemisen ehkä semmoinen yks perusfunktio on se, että sen avulla pystytään kanavoimaan tunteita. Ja kyllä tosiaan niin kun huumorin keinona, sitä voi myöskin aika tehokkaasti käyttää ja silloin sitä ei ehkä niin paheksuta, että "olipa helevetin hyvä pipari" tai jotain muuta tällaista, niin sitä ei ehkä paheksunta samalla lailla kuin sitten semmoista esimerkiksi v-alkuisen sanan viljelyä jossain tuolla turuilla ja toreilla.

Mutta siis semmoinen yleinen asenne on, että kiroilu on pahasta, mutta sitten se on niin paljon tilanteista kiinni. Ja toki myös se, että suurin osa meistä osaa aika hyvin valita ne tilanteet ja valita myöskin sen voimasanaston, että on ihan eri asia sanoa hitto kuin jotain voimakkaampia kiro sanoja.

Toimittaja Siiri Julkunen

Onko olemassa myös taitavaa kiroilua ja voisiko kiroilu olla myös taitoa?

Johanna Vaattovaara

Ehdottomasti joo. Nimittäin sopivissa tilanteissa sopivien voimasanojen käyttö, sopivissa funktioissa, niin se on aika tehokas vuorovaikutuksen keino. Veikkaan, että aika moni meistä kohtaa voimasanastoa monentyyppisissä tilanteissa, joissa ei tule ensimmäisenä edes mieleen, että sitä pitäisi jotenkin paheksua.

Toimittaja Siiri Julkunen

Niin, tässä on tullut esille, että vaikka nuorena on tutkimuksellisesti yleisempää kiroilla, mutta onko kiroilut yleistynyt?

Johanna Vaattovaara

Tähän on paha mennä sanomaan. No, tietysti varmaan on niinkin, että paljon ikään kuin julkisesti ja yksityisesti kiroillaan. Niin siinä on yks hyvä kysymys, että jos ajatellaan, kuinka paljon sellaista pahaa mieltä tai muunlaisia tämmöisiä negatiivisia tunteita ilmaistaan julkisissa keskusteluissa ja tämmöisissä somekeskusteluissa ja muuta, niin voidaan olettaa, että voimasanastokin silloin on omiaan olemaan runsaampaa kuin jos puhuttaisiin enemmän iloisista asioista. Mutta ei tästä varmaan ole mitään sellaista tutkimusnäyttöä, että se ikään kuin määrällisesti olisi kasvanut, mutta ihan mahdollista toki.

Toimittaja Siiri Julkunen

Mä oon itse törmännyt opiskelupiireissä tämmöiseen ilmiöön, että ulkomaalaisille opetetaan ensimmäisenä kotimaan kielestä just ne kiro sanat. Niin pystyykö tämän saman ilmiön tunnistamaan myös yleisesti ja mistä se mahdollisesti johtuu?

Johanna Vaattovaara

Hyvä kysymys, johon en osaa suoralta kädeltä vastata. Mä ajattelisin, että ehkä se, että ollaan taipuvaisempia ulkomaalaisille opettamaan näitä voimasanvoja ensimmäiseksi, ehkä se tapahtuu myös muualla. Mutta nyt jos mä uskallan sanoa tästä vaan suomen näkökulmasta, niin ehkä se kotoperäinen voimasanasto, juurikin perkele esimerkiksi erityisesti, niin jotenkin se koetaan ehkä niin, että se on niin todella suomalaista, että täytyy ihan kaikkien tietää perkele nyt vähintäänkin. Ja koska ylipäättänsä voimasanat liittyy tunteiden ilmaisuun, niin siinä mielessä ne on tosi käyttökelpoisia monenlaisen

harmin ja tuskan ja tunteiden ilmaisussa. Että se ei ole sinänsä yllättävää, jos miettii, että mitä kaikkia mahdollisia sanoja voisi opettaa, niin no, kyllä me kaikki joskus tarvitaan voimasanastoa. Kaikki ei ehkä sano niitä ääneen, mutta ainakin mielessään sitten manailee.